

Шерипов Н.Т.

**КЫРГЫЗСТАНДА АТКАРУУ БИЙЛИГИ ОРГАНДАРЫНЫН
ТҮШҮНҮГҮ, ТҮРЛӨРҮ, ӨКМӨТТҮ ТҮЗҮҮ ЖАНА КЫЗМАТТАН
КЕТҮҮНҮН КОНСТИТУЦИЯЛЫК НЕГИЗДЕРИ**

Шерипов Н.Т.

**ПОНЯТИЕ, ВИДЫ ОРГАНОВ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ И КОНСТИТУЦИОННЫЕ ОСНОВЫ
ФОРМИРОВАНИЯ И ОТСТАВКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА**

N.T. Sheripov

**CONCEPT AND TYPES OF ORGANS OF EXECUTIVE POWER
OF KYRGYZ REPUBLIC, CONSTITUTIONAL BASES OF FORMING AND
RETIREMENT OF GOVERNMENT**

УДК:34:342.518

Бул макалада Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн ыйгары укуктары жана Кыргызстанда аткаруу бийлиги органдарынын түшүнүгү, алардын түрлөрү, Кыргызстан Өкмөтүнүн түзүү жана кызматтан кетүүнүн конституциялык негиздери каралат.

In this article examined plenary powers of Government Kyrgyz Republics and concept of organs of executive power, their kinds also, constitutional bases of forming and retirement of Government Kyrgyz Republics

Аткаруу бийлиги органдары түшүнүгү. Мамлекеттик орган - бул мампараттын курамдык жана ошол эле учурда салыштырмалуу өзүнчө бөлүгү, ал мамлекеттин милдеттерин жана функцияларын жүзөгө ашырууга катышат жана анын атынан жана анын тапшырмасы боюнча иштейт, өзүнүн тийиштүү компетенциясына жана структурасына ээ болот, мыйзамдарда белгиленген бийликтик ыйгарым укуктардын көлөмүнө ээ болот, иш-аракеттин өзүнө таан-дык формаларын жана методдорун колдонот¹.

1993-жылдын 5-майындагы Кыргыз Республикасынын Конституциясы «мамлекеттик башкаруу» термининен баш тартып, «аткаруу бийлиги» деген жаңы терминди киргизди. Аткаруу бийлиги өзүнчө эле иштей бербейт, ал Өкмөттүн деңгээлинде жана бийликтин жана ага баш ийген бийлик органдарынан деңгээлинде түзүлгөн атайын органдардын иши менен ишке ашырылат.

Аткаруу бийлик органдарынын узак убакытка иштөө тажрыйбасы жана илимий иштеп чыгаруулар алардын төмөнкүдөй негизги белгилерин бөлүп көрсөтүүгө мүмкүндүк берет.

1. аткаруу бийлик органы – мамлекеттик механизмдин өз алдынча бөлүгүн түзгөн жана аткаруу бийлигинин милдеттерин жана функцияларын жүзөгө ашырган уюштурулган жамаат;

2. аткаруу бийлик органы Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлик органдарынын бирдиктүү системасынын бир бөлүгүн билдирет;

3. аткаруу бийлик органына мамлекеттик – бийликтик ыйгарым укуктар берилип, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жана аткаруу бийлигинин башка органдарынын атынан чыгып иш-аракет кылат;

4. аткаруу бийлик органы, укуктук статуска ээ бо-лот, ал Конституция ченемдери, КР мыйзамдары жана мыйзам алдындагы актылар менен түзүлөт.

5. аткаруу бийлик органы өзүнүн функцияларына жана компетенциясына ээ болот;

6. аткаруу бийлик органы мыйзамга баш ийет, өзүнүн ишин мыйзамдын негизинде жана анны аткаруу үчүн жүзөгө ашырат;

7. аткаруу бийлик органынын иши аймактык масштабга ээ болот;

8. аткаруу бийлик органынын кызматкерлерин мамлекеттик кызматчылар түзөт;

9. аткаруу бийлик органы структуралык жактан уюштурулат, зарыл болгон материалдык, финансылык, маалыматтык жана башка ресурстар менен камсыз кылынат;

10. аткаруу бийлик органдарын уюштуруу, кайра уюштуруу жана жоюу КР ченемдик актыларында белгиленген тартипте жүзөгө ашырылат;

11. мамлекеттик бийликтин аткаруу органын уюштуруу, анын укуктук статусу конституциялык жана административдик укук менен жөнгө салынат, ал эми көптөгөн учурларда укуктун башка тармактары менен (конституциялык, финансылык, жер, үй-бүлөлүк тармактары ж.б.) да жөнгө салынат. Мисалы, ИИМдин, КР УКМКнын тергөө аппараттарынын иши Кыргыз Республикасынын Жазык – процесстик кодекси менен (КР ЖПК) жана административдик укук менен регла-менттештирилет.

12. Мамлекеттик бийликтин аткаруу органдарынын көпчүлүгү юридикалык жак укугунда ээ. Демек, КР Граждандык кодексине ылайык алар бир эле учурда мекемелер болуп саналышат (алсак, УКМКнын областтык башкармалыгы – бул орган жана юридикалык жак, өзүнө жүктөлгөн милдеттерди аткарууну акча каражаттары жана башка мүлк

¹ Габричидзе Б.Н., Чернявский А.Г. Административное право России. Учебник. – м., 2006 ж. – 98 б.

менен камсыз кылуу үчүн ага юридикалык жак статусу зарыл керек).

Аталган белгилер аткаруу бийлик органдарынын ар кандай түрлөрүнө таандык. Алардын чыныгы көп түрдүүлүгү, алардын функцияларын, формаларын, ыйгарым укуктарын ж.б. аныктоо максатында классификациялоого карата илимий мамиле жасоону талап кылат.

Аткаруу бийлик органын мамлекеттик механизмдин белгилүү бир аймакта иштеген бийликтик ыйгарым укуктар, укуктук, материалдык, финансылык, маалыматтык ресурстар берилген жана аткаруу бийлигинин милдеттерин жана функцияларын ишке ашырган өз алдынча структуралык элементи катары аныктоого болот.

Аткаруу бийлик органдарынын түрлөрү. Кыргыз Республикасында ишинин аймактык масштабы боюнча:

1. аткаруу бийлигинин борбордук органдары (бүткүл өлкөнүн масштабында иштейт);

2. жергиликтүү мамлекеттик администрациялар (райондун аймагында иштейт) иштешет.

Компетенциясынын мүнөзү боюнча жалпы жана атайын (тармактык, тармактар аралык, тармактык ички) компетенциядагы органдарды бөлүп көрсөтүшөт).

Жалпы компетенциядагы органдар жалпы административдик функцияларды жүзөгө ашырышат, аларга караштуу аймакта башкаруунун бардык же көпчүлүк тармактарын жана чөйрөлөрүн жетектешет. Аларга Кыргыз Республикасынын Өкмөтү, жергиликтүү мамандар администрациялар кирет.

Тармактык компетенциядагы органдар аларга караштуу тармактарды жетектөөнү жүзөгө ашырышат, (мисалы, КР Саламаттык сактоо министрлиги, КР Коргоо министрлиги ж.б.).

Тармактар аралык компетенциядагы органдар бир нече тармактар же башкаруу чөйрөлөрү үчүн атайын функцияларды аткарышат. Мындай органдарга Миграция жана ишке орноштуруу боюнча КР мамкомитетин, мүлктү башкаруу боюнча КР мамлекеттик комитетин, КР мамлекеттик бажы комитетин ж.б. киргизүүгө болот.

Ички тармактык компетенциядагы органдар атайын функцияларды аткаруу менен айрым тармактар чегинде иштешет. Аларга министрликтердин, мамкомитеттердин жана административдик ведомстволордун атайын функцияларды аткаруучу органдары кирет (мисалы, КР Саламаттык сактоо министрлигинин мамлекеттик санаториялык-эпидемиологиялык көзөмөл департаменти).

Кыргыз Республикасынын колдонуудагы ченемдик-укуктук актыларынын негизинде аткаруу бийлик органдарынын төмөнкүдөй уюштуруучулук-укуктук формаларын бөлүп көрсөтүүгө болот: Кыргыз Республикасынын Өкмөтү; министрликтер; мамкомитеттер; мамагенттиктер; маминспекциялар; башкы башкармалыктар; башкармалыктар; департаменттер, мамандар администрациялар ж.б.

Ведомствого караштуу маселелерди чечүү тартиби боюнча аткаруу бийлик органдарын эки топко:

коллегиялуу жана бирдиктүү башкаруу топторуна бөлүшөт.

Коллегиялуулук принцибине ылайык аткаруу бийлигинин коллегиялуу органында (Кыргыз Республикасынын Өкмөтүндө, мамлекеттик комитеттерде ж.б.) чечим көпчүлүк добуш менен кабыл алынат. Бирдиктүү башкаруучулук органда (министрликтерде, маминспекцияларында ж.б.) бардык маселелер боюнча чечүүчү бийлик ошол органды башкарган жетекчиге таандык болот.

Аткаруу бийлигинин көптөгөн органдары өздөрүнүн ишинде бирдиктүү башкаруучулук жана коллегиялуулук принциптерин айкалыштыра тургандыгын белгилей кетүү керек. Бирдиктүү башкаруучу органдарда коллегиялар түзүлөт, ал эми коллегиялуу органдардагы бирдиктүү башкаруучулук жетекчи тарабынан кедомстволук ички мүнөздөгү маселелерди чечүүдө байкалат.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүн түзүү жана кызматтан кетүүнүн конституциялык негиздери.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн кызматка келүү жана кетүүнүн конституциялык укуктук негиздери Кыргыз Республикасынын Конституциясынын бешинчи бөлүмүнүн 83, 84, 85, 86 жана 87 беренелеринде каралган.

Депутаттык мандаттардын теңинен көбүнө ээ болгон фракция же анын катышуусу менен фракциялардын коалициясы жаңы чакырылыштагы Жогорку Кеңештин биринчи жыйналышы өткөн күндөн тартып 15 жумушчу күндүн ичинде Премьер-министрдин кызматына талапкерди көрсөтөт.

Премьер-министрдин кызмат ордуна талапкер Өкмөттүн программасын, түзүмүн жана курамын Жогорку Кеңешке киргизет.

Эгерде жогоруда көрсөтүлгөн мөөнөт бүткөнгө чейин Жогорку Кеңеш программаны бекитпесе, Өкмөттүн түзүмүн жана курамын аныктабаса, же болбосо шайлоонун жыйынтыктары боюнча саясий партиялардын бири дагы депутаттык мандаттардын жарымынан көбүн албаса, Президент фракциялардын бирине 15 жумушчу күндүн ичинде парламенттик көпчүлүктү түзүүнү жана Премьер-министрдин кызмат ордуна талапкерди көрсөтүүнү сунуш кылат.

Премьер-министрдин кызмат ордуна талапкер жогоруда көрсөтүлгөн мөөнөт аяктаганга чейин Өкмөттүн программасын, түзүмүн жана курамын Жогорку Кеңешке киргизет.

Эгерде жогоруда көрсөтүлгөн мөөнөт бүткөнгө чейин Жогорку Кеңеш программаны бекитпесе, Өкмөттүн түзүмүн жана курамын аныктабаса, же болбосо шайлоонун жыйынтыктары боюнча саясий партиялардын бири дагы депутаттык мандаттардын жарымынан көбүн албаса, Президент фракциялардын бирине 15 жумушчу күндүн ичинде парламенттик көпчүлүктү түзүүнү жана Премьер-министрдин кызмат ордуна талапкерди көрсөтүүнү сунуш кылат.

Премьер-министрдин кызмат ордуна талапкер жогоруда көрсөтүлгөн мөөнөт аяктаганга чейин Өкмөттүн программасын, түзүмүн жана курамын Жогорку Кеңешке киргизет.

Эгерде жогоруда көрсөтүлгөн мөөнөт бүткөнгө чейин Жогорку Кеңеш программаны бекитпесе, Өкмөттүн түзүмүн жана курамын аныктабаса Президент экинчи фракцияга 15 жумушчу күндүн ичинде парламенттик көпчүлүктү түзүүнү жана Премьер-министрдин кызмат ордуна талапкерди көрсөтүүнү сунуш кылат. Премьер-министрдин кызмат ордуна талапкер жогоруда көрсөтүлгөн мөөнөт аяктаганга чейин Өкмөттүн программасын, түзүмүн жана курамын Жогорку Кеңешке киргизет. Эгерде жогоруда көрсөтүлгөн мөөнөт аяктаганга чейин Жогорку Кеңеш Өкмөттүн программасын бекитпесе, түзүмүн жана курамын аныктабаса фракциялар өз демилгеси менен 15 жумушчу күндүн ичинде парламенттик көпчүлүктү түзүүгө жана Премьер-министрдин кызмат ордуна талапкерди көрсөтүүгө тийиш. Премьер-министрдин кызмат ордуна талапкер жогоруда көрсөтүлгөн мөөнөт аяктаганга чейин Өкмөттүн программасын, түзүмүн жана курамын Жогорку Кеңешке киргизет. Президент үч күндүк мөөнөттө Жогорку Кеңеш тарабынан жактырылган Премьер-министрди жана Өкмөттүн башка мүчөлөрүн дайындоо тууралуу жарлык чыгарат. Эгерде Президент жогоруда көрсөтүлгөн мөөнөттө Премьер-министрди жана Өкмөттүн мүчөлөрүн дайындоо жөнүндө жарлык чыгарбаса, алар дайындалды деп эсептелет. Эгерде ушул Конституцияда белгиленген тартипте Өкмөттүн программасы бекитилбесе, курамы жана түзүмү аныкталбаса Президент Жогорку Кеңешке мөөнөтүнөн мурда шайлоолону дайындайт. Мындай учурда Өкмөт жаңы чакырылыштагы Жогорку Кеңеш тарабынан Өкмөт түзүлгөнгө чейин ушул Конституцияда каралган тартипте өз милдетин аткара берет. Фракциялардын коалициясы парламенттик көпчүлүктүн статусун жоготкон учурда Өкмөт жогоруда айтылган тартипте жана мөөнөттө түзүлөт. Өкмөттүн жаңы курамы түзүлгөнгө чейин Премьер-министр жана Өкмөт мүчөлөрү өз милдеттерин аткарууну улантышат. Өкмөт өзүнүн ишинде ушул Конституцияда каралган чектерде Жогорку Кеңешке отчет берет жана анын алдында жооптуу болот. Премьер-министр Өкмөттүн иши жөнүндө жыл сайын Жогорку Кеңешке отчет берип турат. Жогорку Кеңештин депутаттарынын жалпы санынын үчтөн биринин демилгеси боюнча Жогорку Кеңеш Өкмөткө ишеним көрсөтпөө жөнүндө маселени карай алат. Өкмөткө ишеним көрсөтпөө жөнүндө токтом Жогорку Кеңештин депутаттарынын жалпы санынын көпчүлүк добушу менен кабыл алынат. Жогорку Кеңеш тарабынан Өкмөткө ишеним көрсөтпөө жөнүндө маселе Президентти кезектеги шайлоого чейин алты ай калганда каралышы мүмкүн эмес. Өкмөткө ишеним көрсөтүлбөгөндөн кийин Президент Өкмөттүн кызматтан кетиши жөнүндө чечим кабыл алууга же болбосо Жогорку Кеңештин чечими менен макул болбоого укуктуу. Эгерде Жогорку Кеңеш 13 айдын ичинде Өкмөткө ишеним көрсөтпөө жөнүндө кайталап чечим кабыл алса Президент Өкмөттү кызматынан кетирет. Премьер-министр жылына бир

жолудан көп эмес Жогорку Кеңештин алдына Өкмөткө ишеним көрсөтүү жөнүндө маселе кое алат. Жогорку Кеңеш тарабынан Өкмөткө ишеним көрсөтүүдөн баш тартылган учурда Президент 5 жумушчу күндүн ичинде Өкмөттүн кызматтан кетиши жөнүндө чечим кабыл алат же болбосо Жогорку Кеңешке шайлоону мөөнөтүнөн мурда дайындайт.

Өкмөт кызматтан кеткен учурда Конституцияда каралган тартипте жана мөөнөттө Өкмөттүн жаңы курамы түзүлгөнгө чейин ыйгарым укуктарын жүзөгө ашырууну уланта берет.

Премьер-министр, Өкмөт же Өкмөттүн айрым мүчөсү кызматынан кетүү жөнүндө өтүнүч кылууга акылуу. Ал Президент тарабынан кабыл алынат же четке кагылат.

Премьер-министрдин кызматтан кетишин кабыл алуу Өкмөттүн кызматтан кетишине алып келет.

Өкмөт түзүлгөнгө чейин Премьер-министр жана Өкмөт мүчөлөрү өз милдеттерин аткарууну улантат.

Өкмөт кызматтан кеткен учурда Өкмөттүн жаңы курамы ушул Конституцияда каралган тартипте жана мөөнөттө түзүлүүгө тийиш. Премьер-министрдин кызмат ордуна дайындоо үчүн талапкерди Президентке киргизүү мөөнөтүн эсептөө Президент тарабынан Премьер-министрдин же Өкмөттүн кызматтан кетиши кабыл алынган күндөн башталат.

Өкмөт мүчөсү кызматтан кеткен же болбосо кызмат ордунан бошотулган учурда. Премьер-министр 5 жумушчу күндүн ичинде Өкмөт мүчөсүнүн бош кызмат ордуна дайындоо үчүн Жогорку Кеңеш тарабынан жактырылган талапкерди Президентке киргизет.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн ыйгарым укуктары.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтү мамлекеттик аткаруу бийлигинин жогорку органы болуп саналат.

Кыргыз Республикасынын Конституциясында, Кыргыз Республикасынын «Өкмөт жөнүндө» конституциялык мыйзамында аныкталган иштеринин негизги багыттарына жана принциптерине, ошондой эле Кыргыз Республикасынын ички жана тышкы саясатынын негизги багыттарына ылайык Өкмөт төмөнкүдөй ыйгарым укуктарды жүзөгө ашырат:

1) Кыргыз Республикасынын бүткүл аймагында Кыргыз Республикасынын Конституциясынын жоболорунун жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын, Кыргыз Республикасынын Президентинин ченемдик укуктук актыларынын, Жогорку Кеңештин токтомдорунун аткарылышын камсыз кылат;

2) мыйзамдуулукту, жарандардын укуктарын жана эркиндиктерин камсыз кылуу боюнча чараларды жүзөгө ашырат;

3) Кыргыз Республикасынын ички жана тышкы саясатынын ишке ашырылышын, ошондой эле мыйзамда белгиленген тартипте күчүнө кирген эл аралык келишимдердин аткарылышын камсыз кылат; Кыргыз Республикасынын өкмөттөр аралык келишимдерин (макулдашууларын) түзүү жөнүндө чечимдерди кабыл алат; мындай келишимдерди узартат же жокко чыгарат; Кыргыз Республи-

касынын аймактарынан тышкаркы жерлерде анын жарандарын коргойт;

4) бирдиктүү мамлекеттик укуктук саясатты ишке ашырат; мыйзамдарды өркүндөтүү боюнча чараларды көрөт; мыйзам долбоорлорун иштеп чыгат жана аларды Жогорку Кеңештин кароосуна киргизет;

5) Кыргыз Республикасынын Конституциясынын жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын, Президенттин, Жогорку Кеңештин жана Өкмөттүн ченемдик укуктук актыларынын негизинде жана аларды аткаруу үчүн Кыргыз Республикасынын бүткүл аймагында милдеттүү аткарылуучу токтомдорду жана тескемелерди чыгарат жана алардын аткарылышын камсыз кылат;

6) республикалык бюджетти иштеп чыгат жана Жогорку Кеңештин кароосуна жана бекитүүсүнө киргизет жана анын аткарылышын камсыз кылат; республикалык бюджеттин аткарылышы жөнүндө отчету Жогорку Кеңештин кароосуна жана бекитүүсүнө киргизет;

7) мамлекеттик бюджеттин эсебинен жабылуучу чыгымдардын көбөйүшүн же анын киреше бөлүгүн азайышын караган мыйзам долбоорлорун каржылоо булактарынын бар экендиги жөнүндө корутунду берет;

8) өкмөттүн иш программасын жана башка экономикалык, социалдык, илимий-техникалык жана маданий өнүгүүнүн жалпы мамлекеттик программаларын, ошондой эле коопсуздук, коргоо жана аскер реформасы жагындагы жалпы мамлекеттик программаларды иштеп чыгат жана ишке ашырат;

9) бюджеттик-каржы, баа, тариф, инвестиция, тышкы экономикалык, салык жана бажы саясаттарын жүргүзүүнү камсыз кылат;

10) техникалык жөнгө салу тармагында ыйгарым укуктарды жүзөгө ашырат; экономиканын артыкчылыктуу тармактарын өнүктүрүүнүн программасын иштеп чыгат жана жүзөгө ашырат, ата мекендик товар өндүрүүчүлөрдүн кызыкчылыктарын коргоо боюнча чараларды көрөт;

11) атаандаштык саясатты ишке ашырат;

12) мамлекеттик эгемендүүлүгүн, аймактык бүтүндүктү коргоо, конституциялык түзүлүштү коргоо боюнча чараларды, ошондой эле коргоо жөндөмдүүлүгү, улуттук жана коомдук коопсуздук, укук тартиби боюнча чараларды ишке ашырууну камсыз кылат, коомдук тартипти сактоо, кылмыштуулукка жана коррупцияга каршы күрөшүү боюнча чараларды жүзөгө ашырат;

13) маданият, спорт, илим, билим берүү, саламаттык сактоо, эмгек, калкты иш менен камсыз кылуу жана миграция, социалдык жактан камсыз кылуу, жаратылышты коргоо, экологиялык коопсуздук жана жаратылышты пайдалануу, жер ресурстарын башкаруу жана жер боюнча мамилелерди жөнгө салуу чөйрөлөрүндө бирдиктүү мамлекеттик саясат жүргүзүүнү камсыз кылат.

14) министрликтердин, мамлекеттик комитеттердин, администрациялык ведомстволордун жана аткаруу бийлигинин башка органдарынын, жергиликтүү мамлекеттик администрациялардын иштерин жетектейт;

15) министрлердин, мамлекеттик комитеттердин төрагаларынын, администрациялык ведомстволордун жетекчилеринин, жергиликтүү мамлекеттик администрациялардын башчыларынын, каткаруу бийлигинин башка органдарынын жетекчилеринин, ошондой эле жергиликтүү өз алдынча башкаруунун башчыларынын, аларга берилген мамлекеттик ыйгарым укуктары жагындагы отчетторун угат жана алардын Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына каршы келген актыларын жокко чыгарат;

16) менчиктин бардык түрлөрүнүн бирдей шарттарда өнүгүшүн жана алардын корголушун камсыз кылуу боюнча чараларды жүзөгө ашырат;

17) мамлекеттик менчик объекттерин башкаруу боюнча чараларды көрөт, мамлекеттик мүлктүн менчик ээсинин укуктарын ишке ашырат, мамлекеттик ишканаларды жана уюмдарды уюштурат, Кыргыз Республикасынын менчигин мамлекеттен ажыратууну жана менчиктештирүүнү уюштурат;

18) жарандык коом менен өз ара аракеттенүүнү камсыз кылат;

19) корргоо, улуттук коопсуздук, ички иштер, тышкы иштер маселелерин тейлеген мамлекеттик органдарды кошпогондо, министрликтердин, мамлекеттик комитеттердин, администрациялык ведомстволордун жана башка аткаруу бийлик органдарынын ишин жөнгө салуучу жоболорду бекитет;

20) коргоо, улуттук коопсуздук, ички иштер, тышкы иштер маселелерин тейлеген мамлекеттик органдарды кошпогондо, республикалык бюджеттин эсебинен күтүлчү министрликтердин, мамлекеттик комитеттердин, администрациялык ведомстволордун жана башка аткаруу бийлик органдарынын башкаруу схемасын жана сандык чегин бекитет;

21) жергиликтүү мамлекеттик администрациялардын түзүмдөрүн жана штатынын санын бекитет;

22) консультациялык-кеңешүүчү органдарды уюштурат; өкмөттүк комиссияларды түзөт;

23) адамдарды Кыргыз Республикасынын мамлекеттик сыйлыктары менен сыйлоого, жогорку аскердик наамдарды, дипломатиялык рангдарды, класстык чендерди, ардак жана башка атайын наамдарды ыйгарууга көрсөтөт;

24) ар бир эркин экономикалык зона жөнүндө жобону жана алардын өнүгүү программаларын бекитет;

25) Өкмөттүн Ардак грамотасын жана башка өкмөттүк сыйлыктарды уюштурат, алар менен сыйлоонун негиздерин жана тартибин аныктайт;

26) Кыргыз Республикасынын Конституциясы, Кыргыз Республикасынын мыйзамдары, Президенттин жарлыктары менен өзүнүн карамагына берилген башка ыйгарым укуктарды жүзөгө ашырат.